

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

Titulus XVI. Ut lite pendente nihil innovetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

eod. Vivian. il. l. in ration. Barbol. in c. 2. cit. n. 1. Pirh. hic. n. 3. & ratio est, quia missio in possessionem ex primo Decreto fit in odium contumacis. Igitur ubi contumacia non est, poena hæc tolli debet; nam ubi culpa non est, etiam poena locum non habet. Excipitur, nisi liquidato credito per sententiam definitivam immisus fuisset; nam hoc casu debitor, etsi sine contumacia absens fuerit, ad recuperationem bonorum non admittitur, nisi prius solverit integrum debitum liquidatum, ut rectè notat Pax Jordan. n. 206. & apud hunc Bartol. Alex. Peregrin. & alij plurimi.

39 *Quæritur 6. quid Juris, si actor, ex primo, & secundo Decreto in rei peritæ, vel aliorum Adversarij bonorum possessionem missus, ob hujus potentiam, vel dolum, earealiter nequeat apprehendere, detinere, & possidere? R. eo casu illum fictione utriusque Juris perinde haberi, ac si rem, vel bona, in quæ missus est, realiter detineret: ac proinde, elapso anno ab interpositione primi decreti, vel per secundum Decretum, vel si actio sit realis, sine illo sit verus possessor; & si etiam tunc obstat Adversarius, & ab actuali apprehensione Actorem arceat, etiam sine hac incipit rem illam præscribere, aliæque commoda possessionis consequitur, prout patet ex c. contingit 9. de dolo, & contum. & l. quamvis 13. junct. a Gloss. ibid. v. perinde ff. de reb. auct. Judic. possid. quod statuendi causa justissima fuit, ne reus ex malitia sua commodum referat, & prodesse videatur inobedientia justum imperium, & auctoritatem contemnentis, obesse contra obedientiam eadem reverenter observantis.*

Quæritur 7. quid Juris, si super aliqua re actione personali conventus dicat, se dominum illius non esse, quod eam non suo, sed alieno nomine possideat? R. eo casu multum interesse, an conventus jus in illa re aliquid habeat, an verò sit præcisè detentor rei. Si hoc secundum, nominare dominum, aut verum ejus possessorem debet, & statuetur ei terminus, intra quem faciet dominum comparere: qui si intra tempus datum non comparuerit, Judex illum citabit: quo adhuc non veniente, Judex mittet actorem in possessionem veram, præmissa tamen summaria cognitione negotij, & Juramento calumniæ ab actore præstito §. in alijs cit. & l. si quis 2. C. ubi in rem actio §c. Si primum, videndum, an ita conventus conveniatur super ipsa re, an super jure, quod ipse in illa habet, v. g. quia est Usufructuarius, Emphyteuta, Vassallus. Si super re ipsa, iterum nominabit dominum, vel si nominare illum noluerit, itaque suo nomine contestatur litem, pro eo habebitur, ac si litem obtulisset, sententia autem contra eum lata ipsi tantum, non etiam domino, aut vero possessori nocebit per Rubr. §. text. C. res inter alios acta §c. Si super jure, quod habet in illa re, domino non nominato, suo nomine respondere ipse tenebitur, & si contumaciter renuat, missionem patietur; quia per hoc domino proprietatis non præjudicatur, & obtinetur finis immisionis, ut reus eâ fatigatus recedat à contumacia. Videatur Abb. in §. in alijs cit. n. 23. Vivian. ibid. in ration. Barbol. n. 24. Haun. tr. 3. n. 115. Wiest. hic n. 18. §. 19.

TITULUS XVI.

Ut lite pendente nihil innovetur.

SUMMARIUM.

1. Litis pendente inducitur Citatio.
2. Etiam in Actionibus personalibus.
3. 4. 5. Requisita, ut eam inducat Citatio.
6. Effectus Litis pendente.
7. Facit, ut res litigiosa alienari nequeat.
8. Res litigiosa quid?
9. Exceptiones.
10. Poena alienantium.

Dictum est *Tit. præc.* posse ob contumaciam Rei absentis actorem mitti in possessionem bonorum illius, de quibus ille huic litem movet. Ne hoc in exemplum quis trahat, & existimet, regulariter pendente lite aliquid innovari posse, statuitur præsentem Titulo, ne lite pendente aliquid innovetur.

11. Lite pendente non potest immutari possessio.
12. 13. Nec separari conjux à conjuge.
14. 15. 16. Aut institui nova electio.
17. 18. Vel impetrari rescriptum, aut privilegium in præjudicium colligantis.
19. 20. 21. 22. Modi, quibus Litis pendente tollitur.

Quæritur 1. quomodo inducatur Litis pendente? R. distinguendo inter Jus antiquius, & recentius. Antiquiori Jure tum Canonico, tum Civili Lis pendere censebatur à litis contestatione, prout satis clarè colligitur ex c. parte 30. fin. de V. S. & l. amplius 15. ff. rem ratam haberi l. litigiosam 1. ff. de litigios. & notat Perez in C. eod. n. 2. cum alijs. At Jure recentiori Clem. 2. b.

a. h. tit. & Auth. litigiosa C. eod. litis pendentia inducitur ab eo tempore, quo libellus, clarè in eo expressa actoris intentione, oblatu est Judici competenti, & ab isto ejus insinuatio reo facta per citationem, vel saltem per istum stetit, quo minùs ad se citatio perveniret. Vivian. in Clem. cit. v. lis dicitur, Pax Jordan. l. 14. tit. 14. n. 3. Haun. tom. 5. tr. 3. n. 62. Str. 4. n. 713. Perez l. cit. n. 3. Schambog. hic n. 2. Wiest, n. 2.

2. An in actionibus tam realibus, quam personalibus hoc procedat, dubium moveri potest. Perez n. 3. cit. putat procedere tantum in realibus; in personalibus verò requiri contestationem liti ad effectum rei litigiosæ, ex ratione, quòd Auth. litigiosa cit. tantum meminerit actionum realium, ut proinde quoad personales Jura priora perdurare intelligantur. Alij tamen docent, etiam de his procedere dispositionem Juris Recentioris; & clarum hoc videtur esse de Jure Canonico; nam Clem. cit. indistinctè loquitur. Est tamen inter actionem realem; & personalem hoc faciendum discrimen, quòd in actione reali res fiat litigiosa; in personali non res, circa quam instituta est actio, sed instantia, in eum finem, ut is, qui primus eandem movit, non possit illam alteri cedere, nisi simul in eum transferat omnia Jura, quæ habet contra Adversarium suum, cui movit litem.

3. Quæritur 2. quid requiratur, ut Litis pendentiam inducere possit Citatio? 1. requiritur, ut Citatio fuerit valida; nam quæ invalida est, quia v. g. facta est ad diem feriatum, vel à Judice incompetente; Litis pendentiam non inducit. Clem. 2. h. tit. Excipitur, si Judex citans incompetens quidem sit, talis tamen, ut citatus teneatur se illi sistere, & allegare privilegium suum; nam hujus incompetencia non impedit, quin citatio ab eo facta liti pendentiam inducat, ut bene notat Jordan. tit. 14. cit. n. 3. Minùs liti pendentiam impedit, quòd contra illum exceptio fieri possit, quia v. g. suspectus est, aut Jurisdictionem delegatam impetavit per rescriptum aliquod subreptitium; nam in his casibus ante exceptionem oppositam censetur competens. Vivian. in Clem. cit. in fin. Pax Jordan. n. 3. cit. Pirh. hic n. 2.

4. 2. Requiritur, ut ad citatum pervenerit citatio; neque enim ad liti pendentiam inducendam sufficit sola citationis emanatio, prout illa sufficit, ut Judici delegati Jurisdictione prorogetur c. gratum 20. de offic. delegat. quia prorogationis, & liti pendentia diversa est ratio; de hac enim expressè à Jure statutum est, ut lis pendere non dicatur, nisi citatio ad citatum perveniat, vel per eum stetit, quo minùs pervenerit. Clem. 2. cit. Rationem dat Vivianus; quia ubi ex aliquo actu debet insurgere effectus, requiritur, ut actus ille ex suis partibus sit perfectus. Ad citationem autem tanquam ultima ejus pars pertinet intimatio, quæ nuntius reo decretam

citationem denuntiat. Ergo &c. Excipitur, si per reum stetit, quòd minùs citatio ad eum venerit; tunc enim idem est, acsi ad eum pervenisset, ut expressè Clem. cit. Ratio est, quia per quem stat, ne citatio ad ipsum perveniat, habetur pro citato. Gloss. magna in Clem. cit. not. ult. alioquin ex sua malitia commodum reportaret, cum tamen dolus, & fraus nemini debeant patrocinari c. Seder Apostolica 15. de rescript. & non debet esse melioris conditionis contumax, quam obediens c. contingit 9. de dol. & contum.

3. Requiritur, ut ex tenore citationis plene cognoscere citatus potuerit, quæ de re futura sit controversia. Clem. cit. Ratio est, quia non est conveniens, ut ad sciendum, super quibus citetur, vagetur reus in incerto sine culpa, & divinare teneatur. Accedit, quia aliàs plurimæ ab actore possent committi fraudes, dicendo se citasse illum pro una re, & sic facere illam litigiosam, cum tamen citavit illum pro alia. Denique citatus debet posse deliberare, quid facere velit, an litem suscipere, vel ei cedere: quod fieri non potest, nisi in citatione sufficienter instruat de causa. Hinc Gloss. fin. in Clem. cit. monet, consultum esse, ut actor euret libelli copiam citationi inseri. Excipiuntur causæ, quæ agitantur in Curia Romana; in hac enim ad inducendam liti pendentiam; & revocanda etiam postea attentata sufficit, quòd citatio facta sit per Nuntium, seu Curforem, & ad partem citatum legitime pervenerit, ut resolvit Rota Romana Decis. 9. alias 279. in novis, & advertit Pirh. hic n. 2.

6. Quæritur 3. quis sit effectus Liti pendentia? 1. si Citatio habeat omnia, quæ à n. 3. recensita sunt, requisita, facit, ut ab eo tempore, quo lis pendere incepit, circa rem, de qua agitur; vel ejus possessionem; aut etiam circa jus, quod eo tempore viguit, nihil sit innovandum, quo liti pendentis qualitas, & status causæ in actoris, vel rei præjudicium aliquo modo immutetur, sed omnia relinquenda in eo statu, in quo fuerunt tempore liti contestatæ, usque dum causa definitivè terminetur: si contra quid factum, illud revocandum, & lis peragenda, acsi nihil factum esset. Ita Hofst. in Summ. h. tit. n. 1. Gonzal. in c. 2. h. tit. n. 5. Barbof. in c. 1. eod. n. 1. Herr. Canil. n. 2. Pirh. n. 3. Zæel. n. 2. Schamb. n. 4. Wiest. n. 4. & constat clarè ex præsentis Rubrica, quæ cum orationem perfectam contineat, Jus inducit, ut notavi ad Tit. 6. n. 1. supra. Nec levi hoc etiam nititur ratione; nam Juris utriusque principium est, ex alieno facto alterius conditionem deteriori fieri non posse, ut innuitur c. Ecclesia 3. h. t. & habetur l. omnibus 1. ff. de alienat. Judic. mut. caus. & l. non debet 74. ff. de R. J. hoc autem fieret, si lite pendente, inverso ordine, aliquid innovaretur, vel circa ip-

sam rem, de qua agitur, vel circa ejus possessionem, vel circa Jus, quod eo tempore vigeat. Igitur ne in aliquo causa Rei fiat deterior, pendente lite in statu antiquo permanere omnia debent, neque aliquid innovari, per quod litis pendente qualitas innovetur. Excipe, nisi litis pendente inducta fuisset per dolum, & fraudem ex parte adversa; tunc enim lite taliter pendente non impediretur executio.

7 Hinc optimè statutum utroque Jure est, ut res, aut actio litigiosa, pendente lite, non alienetur, vel in alium transferatur, & si alienetur, retrotrahatur, aut si retrotrahi nequeat, alia ejusdem valoris in illius locum subrogetur, quæ proinde, cum subrogatum assumat naturam, & conditiones ejus rei, cui subrogatur, etiam ipsa alienari nequeat, donec lis sit decisa, prout habetur *can. fin. caus. 11. q. 1. c. Ecclesia 3. § 4. h. tit. l. fin. ff. § l. lite 2. C. de litigios. § Novell. 112. c. 1.* Ratio est, quia talis alienatio immutaret statum rei, eaque conditio Adversarij posset fieri durior. Accedit; quia in Judicijs quasi contrahitur *l. licet 3. §. idem 11. ff. de peculio*; & res in Judicium deducta ita præstari debet, ut erat litis contestata tempore *l. cum fundus 31. ff. de reb. credit.* sed non posset ita præstari, si alienatio sustineretur. Ergo &c. *Proceditque hoc*, ut res litigiosa etiam non possit locari, saltem ad longum tempus, prout sumitur ex *c. Ecclesia 4. h. tit.* & ratio est, quia locatio facta non ad modicum, sed longum tempus nomine alienationis comprehenditur. *Clem. 1. in fin. junct. Gloss. V. ad tempus modicum de reb. Eccl. non alien.* *Extenditur*, ut procedat etiam in Beneficijs; nam lite pendente super Beneficio, ejus renuntiatio nulla est, ut notat *Gonz. in c. 4. cit. n. 11.* & alij apud eundem citati. *Neque obstat*, quod et si res alienetur, adhuc persona super sit, quæ in Judicio condemnari potest, & sic actor sibi querere satisfactionem; quia non parum actoris interest rem ipsam consequi, erga quam affectionem habere poterat: deinde accidere potest, ut reus non sit solvendo: unde securius actori erit rem litigiosam eodem in statu persistere, ne novum Judicium cum magno suo damno contra tertium possessorem inchoare eidem necesse sit.

8 Porro Res litigiosa, seu vitio litigij affecta tum dicitur, quando super ejus dominio, vel quasi, utili, vel directo lis inter petitorum, & possessorem versatur *auth. litigiosa C. de litigios.* Hinc quando lis pendet super sola possessione rei, vel quasi, non ipsares, sed sola possessio litigiosa evadit; consequens non res, sed tantum possessio, lite tali pendente, in alium transferri prohibetur. Idem est, quando circa illam intentatur actio personalis, aut etiam Hypothecaria, Serviana, vel quasi. *Gloss. in Auth. litigiosa cit. V. dominio, Menoch. l. 2. præsumpt. 97. à n.*

7. *Farin. Fragment. crim. p. 2. V. litigiosa à n. 276. Sichard. C. de litigios. n. 1. § seqq. Brunnem. in Auth. litigiosa cit. n. 2. Passerin. in c. 1. h. tit. in 6. n. 13. Wiest. hic n. 15. § 16.*

Plures tamen sunt casus, quibus res litigiosa alienari, & in alios transferri potest. Et 1. quidem ex causa dotis vel donationis propter nuptias *l. fin. §. fin autem 1. in fin. C. de litigios.* quia hæc propter affectionem nuptiarum videtur esse causa necessaria, quod fortasse non suppetant res alia, quæ eo nomine dari possint, & sic cesset præsumptio divexandi Adversarij. *Sichard. in l. fin. cit. n. 11. Brunnem. ibid. n. 6. Perez. C. eod. n. 7. Wiest. hic n. 19.* 2. Causâ transactionis, aut divisionis rerum hæreditariorum *§. fin autem cit.* nisi omnia ejusmodi bona litigiosa essent inter hæredes, eorumque Adversarium; hoc enim casu in istius præjudicium dividi inter illos non possent. *Cephal. Conf. 64. n. 28. Farin. l. cit. n. 266. Sichard. n. 22. Brunnem. n. 6. cit. Wiest. n. 20.* 3. Per ultimam voluntatem, seu viam institutionis, aut etiam legati *§. fin autem cit. & Novell. 112. c. 1. §. § hoc autem.* Casu tamen, quo res litigiosa legatur, hæres litem cum defuncto ceptam periculo, & commodo legatarij prosequetur, ita ut iste, si hæres vicerit, legatum, si vincatur, nihil consequatur, atque sic nihil, quam eventus, & exitus litis relictus videatur *§. hoc autem cit. Auth. nunc hæres C. de litigios.* *Sichard. in l. 4. C. eod. n. 23. Brunnem. in Auth. cit. Perez. eod. tit. n. 8. Wiest. n. 21.* 4. Cum consensu colligantis, vel gratiâ Principis, imò aliquando ex justa causa, puta, quod res alioquin esset peritura, permissione Judicis. *Farin. l. cit. n. 270. Wiest. n. 22.* 5. Si alienatio fiat ab aliquo tertio, cui ea cum colligante est adjudicata; cum enim respectu tertij vitio litigiosæ affecta non sit, alienatio ab isto facta erit valida. *Menoch. præsumpt. 97. cit. n. 45. Perez. l. cit. n. 4. Wiest. n. 22. cit.* 6. Si ab ipso colligante alienetur, & obligetur in eum casum, quo litigiosa esse desinet. *Sichard. in l. 4. cit. n. 20. Brunnem. ibid. n. 6. Wiest. n. 23.* 7. Si pendente lite, Adversarium injustè, & calumniosè agere, ipsi autem alienanti jus competere evidenter constet. *Menoch. n. 48. Brunnem. n. 6. cit.* 8. Si alienatio fiat pro solutione funeris, pro solutione debiti, pro cibarijs familiæ, vel pro alia causa necessaria; quia necessitas est extra, vel supra legem. *Vivian. in c. 3. § 4. h. tit. Haun. tom. 5. tr. 4. n. 718. Pirh. hic n. 14. König n. 5.*

Quoad pœnam alienantis rem litigiosam, distinguendum est, an is, qui emptione, vel alio modo ab alienante sibi illam comparavit, sciverit rem esse litigiosam, vel ignoraverit. *Si hoc sciverit*, contractus, vel alienatio non tenet, lis tamen procedet, sicut prius, & emptor perdet pretium, ven-

venditor verò de suo dabit tantundem, & utraque quantitas applicabitur fisco. Si ignoravit, pretium à venditore recuperabit, atque insuper tertiam partem æstimationis rei ab eodem recipiet ob dolum, & sui deceptionem, duæ autem partes reliquæ cedent fisco, prout habetur l. fin. C. de litigios. Gloss. in c. 3. V. litigiosi h. tit. Et sic venditor, qui litem ignorare non potuit, solus in duplum plectitur; quia improbè fecit, dum non manifestavit emptori, quòd res litigiosa esset. Sichard. l. fin. cit. n. 7. Perez C. eod. n. 6. Pirh. hic n. 14. Et eodem modo punitur donator, & donatarius sciens, vel ignorans rem esse litigiosam, ut patet ex l. fin. cit. In dubio præsumitur emptor, & donatarius ignorasse vitium litigiosi. Sichard. n. 8. quia semper præsumendum est id, quod est levius, ne in delictum incidatur l. meritò § 1. ff. pro socio.

Quæritur 4. utrum lite pendente possit immutari possessio, eaque transferri in alium? Videtur posse ob varios Juris textus. Et 1. quidem c. dilectus 2. & c. fin. de sequestr. poss. Et fruct. privatur possessor lite pendente commodo possessionis per sequestrationem rei, & fructuum apud tertium facta, & hoc non solum, quando periculum est dilapidationis, sed etiam, ut in Clem. un. eod. habetur, si eos possessor non dissipet. 2. can. accusatum 14. caus. 2. q. 5. c. accusatum 4. & c. seq. de Simon. accusatus de Simonia, etiam pendente lite, removetur à celebratione Missarum. 3. c. cum persone 7. §. fin. de privil. in 6. is, qui allegat privilegium contra jus commune, etiam præscriptione munitum, lite pendente in illius privilegij possessione non defenditur. Igitur lite pendente privari possessione sua pristinus possessor potest.

Sed certa est negativa sententia, juxta quam possessio lite pendente immutari non debet, sed potest possessor, etiam dum lis pendens est, uti possessione sua, ut prius, nec commodis ejusdem privari debet. Ita Vivian. in Clem. 2. h. tit. in ration. Barbof. in c. n. eod. n. 1. Fermosin. ibid. n. 2. Pirh. hic n. 3. Engl. n. 2. Ratio est, quia qui utitur possessione sua, ut prius, nihil dicitur innovare, sed potius Jure veterè uti.

Neque obstant Argumenta contraria. Ad 1. textus Clem. cit. solum loquitur de casu, quo sententia in causa Beneficiali apud Curiam Romanam lata est adversus eum, qui nondum triennem possessionem impleverat; nam eo casu ex ipse causa Jure novissimo admittitur sequestratio, ut compescatur malita litigantium, prout patet ex textu. Ad 2. Jura ibi cit. ut explicat Fermosin. in c. 1. h. tit. q. 1. n. 8. procedunt, quando non solum accusatio de Simonia intervenit, sed etiam præcessit publicè infamia; non est autem novum, ut ob atrocitatem criminis, de quo aliquis diffama-

rus est, admittantur plura contra Juris regulas, & rigorem. Ad 3. ibi adversus præscribentem obstabat vehemens malitia præsumptio, cui favere, & patrocinari videbatur Jus commune: unde in eo casu non sufficit præscriptionem allegare, cum odiosa sit, sed eam plenè probare necesse est.

Quæritur 5. utrum conjux, pendente lite, qua agitur de divortio ob adulterium, vel impedimentum dirimens, separari à conjuge altero. Judicis autoritate possit Videtur posse ob textus sequentes. 1. c. tenor 10. de sent. Et re judic. ubi pendente lite, separantur conjuges, & privantur commodo possessionis, siquidem sub pœna Excommunicationis interdicitur eis confortium carnale. 2. c. litteras 13. de restit. spoliat. ubi lite mota super matrimonio, & opposita consanguinitatis exceptione, denegatur restitutio quoad commixtionem conjugalem. 3. c. cum locum 14. de sponsal. ubi cum accusaretur Matrimonium, & nullum diceretur propter metum, jubetur, ut lite pendente uxor deponatur apud honestas matronas.

Sed dicendum, quando agitur de divortio ob adulterium, vel impedimentum dirimens, pendente lite, non debere conjugem à conjuge altero separari autoritate Judicis, vel privari commodo possessionis Juris conjugalis, sive carnali commercio, donec de crimine adulterij, vel impedimento legitime probatum sit, & lis decidatur. Ita statuit c. laudabilem 2. h. tit. & notat ibidem Abb. n. 1. Et seqq. Vivian. in ration. Fermosin. q. 1. n. 2. Gonzal. n. 3. Et seqq. Barbof. n. 1. Wagner. not. 1. Henr. Canil. n. 2. Laym. n. 1. Vallens. n. 2. Zesl. n. 2. Pirh. n. 9. Et 10. Engl. n. 2. Schamb. n. 4. Wiest. n. 8. & alij apud istos. Ratio est; quia ex quo litis pendentia reperit conjuges ejusmodi in quietâ possessione conjugali, præsumptio est pro Matrimonio, & quòd conjux licite eo utatur c. ex transmissa 8. de restit. spoliat. Unde cum eo casu, quo notorie nondum constat de defectu proprietatis, unusquisque pendente lite sit conservandus in sua possessione c. in litteris 5. eod. sequitur, quòd conjux, lite pendente super matrimonio, commodo possessionis suæ privari non debeat. Et hoc verum est etiam post probatam accusationem, & conclusionem factam in causa; quia adhuc per appellationem totum factum suspendi potest: appellatione autem pendente, & tempore, intra quod fieri debet, nihil est innovandum c. non solum 7. de appellat. in 8.

Diligenter tamen hic est notandum dispositionem c. laudabilem cit. solum procedere quoad Judicem, non verò etiam quoad partes, seu ipsos conjuges. Hinc etfi Judex, pendente lite, quòd adulterium, vel impedimentum nondum sit notorium, separationem non possit facere, ipse tamen conjux, qui de impedimento dirimente est

certus, non potest exigere, & reddere debitum conjugale, ne peccatum incurrat, sed potius sustinere excommunicationem debet juxta *c. litteras 13. de restit. spoliat.* Similiter conjux, conscius adulterij facti ab altero conjuge non tenetur expectare litem exitum, sed ante istius finem abstinere potest à redditione debiti conjugalis; imò si velit agere ad separationem thori, debet sic abstinere, ut rectè advertit Fermosin. *q. 1. cit. n. 5.* & ratio est, quia si à Judice minimè coactus redderet, esset condonatio adulterij, ac jus petendi divortij extingueretur.

Textus in contrarium allat non obstant assertioni.

Ad 1. Assertio procedit de casu, quo Matrimonium primò contractum est Ecclesia approbante, de quo postea agitur, vel ad dissolutionem vinculi ob impedimentum, vel ad separationem thori ob adulterium; in casu autem *c. tenor cit.* contractum fuit Matrimonium contra prohibitionem Ecclesie, quia eo casu sponsus, pendente lite super valore matrimonij primi contraxit secundum: est autem inter hos duos casus maxima disparitas; nam in casu assertionis conjuges habent possessionem veram, in altero vitiosam: unde ratio est, cur in priore casu conjuges defendantur in sua possessione, non autem defendantur contrahentes in posteriore.

Ad 2. restitutio in *c. litteras cit.* solum denegatur, quia alter conjugum paratus erat in continenti consanguinitatem probare: & quoniam periculum erat incestus, ad hoc periculum evitandum rectè constitutum est, ut lite pendente sequestraretur mansionis cubiculum, & cohabitatio suspenderet. *Ad 3.* in eo casu nondum erat consummatum matrimonium; nostra autem assertio procedit solum, cum per matrimonij consummationem jam est acquisita plena ejusdem possessio.

24 Queritur *6.* an casu, quo duo in discordia electi ad idem beneficium, vel Prælaturam, super electione inter se litigant, & pendente lite unus moritur, vel renuntiat electioni, lite super jus superstitis nondum decisa, procedi possit ad aliam electionem? *iv.* non posse: eritque hæc electio, si attentata fuerit, ipso Jure irrita, ut habetur *c. dispendijs 1. b. tit. in 6.* & docent Vivian, *ibid. in rational.* Passerin. *n. 1.* Fermosin. *ad Rubr. b. tit. n. 4.* Vallenf. *n. 2. fm.* Pirh. *n. 17.* Schamb. *n. 8.* Wiest. *n. 10.* Ratio est, quia per hoc, quod unus collitigantium fuerit mortuus, non cessat Beneficium illud, vel Prælatura litigiosa esse; nam dubium adhuc manet, an Jus ad Beneficium illud superstes habeat, quo jure ne hic privetur, electio nova interea suspendi debet.

Proceditque hoc 1. & multo magis, si uterque litigans superstes sit; tum enim uterque laderetur per electionem tertij. *Excipe,* nisi, qui sic in discordia electi sunt, litigent in fraudem super electione sua, ut aliam no-

vam electionem impediunt, præsertim si notoriè constet neutri eorum jus competere; cum enim notoria in jus deduci non debeant *c. quoniam 10. de fil. presbyt.* non potest dici tunc litem pendere in ordine ad novam electionem impediendam.

Procedit 2. etsi deinde constet, quòd si superstiti in Beneficio Jus nullum ex electione circa se celebrata competat; nam non obstante superveniente ista notitia, electio tertij lite pendente facta manet invalida; qua initio fuit invalida, & quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere, ut ait Paulus, *Reg. 29. ff. de R. J.* Neque obstat, quòd *c. ex parte 10. de arbitr.* hujusmodi nova electio invalida solum pronuntietur, si superstiti priùs electo jus competat; unde per argumentum à sensu contrario videtur colligi, celebratam casu, quo superstiti nullum Jus competit ex electione sua, fore validam.

Dicendum enim huic argumento post Constitutionem Bonifacij VIII. *c. dispendijs cit.* locum non esse ampliùs; quia per hanc irritata est omnis nova electio celebrata lite pendente, idque propter publicum Ecclesie bonum, ne multiplicatio electionum proroget litem, indeque orta diuturna vacatio in Ecclesie, ejusque rerum dispendium cedat.

Procedit 3. etiam si lis sit de Beneficio obtento. Casus est iste: Titus Cajo possessori Beneficij litem movit, Cajo per actionem confessionariam petit, se quali dominum Beneficij declarari, moritur pendente hac lite Cajo, vel lite cedit: non potest hoc casu ad Beneficium litigiosum præsentari, vel eligi tertius. Ita statuitur *c. fin. b. tit. in 6.* & ratio sic statueri fuit, ne Ecclesie ob subrogatos, seu novos possessores beneficiorum damnum, & dispendium patiantur, & superstiti litiganti creetur præjudicium, quod utique fieret, si per novam electionem, vel collationem superinduceretur novus possessor; faciliùs enim litigans superstes obtinebit vacuum possessionem Beneficij, quàm si novus possessor in locum prioris sit substitutus.

Procedit 4. etiam in casu, quo **16** Beneficium non viâ electionis, sed præsentationis, institutionis, vel liberæ collationis obtentum fuit; quia hæc in Jure in plerisque æquiparantur electioni, & ratio pugnat omnino eadem. An autem hoc casu patronus Laicus variare, & à se priùs præsentato post obitum, vel renuntiationem collitigantis superaddere alium nova præsentatione possit, litigant DD. Affirmant Joan. Andr. *in c. 1. b. tit. in 6.* & Lambertin. *l. 2. de Jur. patron. p. 1. q. 6. art. 12.* ex ratione, quia patrono Laico variandi jus indistinctè competit per *c. quod autem 5. cum autem 24. & c. de Jur. patronat.* & huic Juri per *c. 1. & c. fin. b. tit. in 6.* derogatum non est, cum priori sermo sit de electione, &

& collatione, posteriori agatur de presentatione facta casu, quo colligantium alter institutus, & in possessione jam fuit. Tendenda est via media, & dicendum, posse quidem hoc casu à Patrono Laico presentato à se superaddi colligantem presentatum ab alio Compatrono; non autem posse tertium distinctum. Ita Roch. de Curte de Jur. patron. V. honorificum q. 23. n. 53. Covar. pract. qq. c. 36. n. 7. 8. tertio Garc. de benef. p. 5. c. 9. n. 217. & 219. Passerin. in c. 1. h. tit. in 6. n. 7. Wiclt. hic n. 12. & 13. Ratio secundi est, quia per ejusmodi variationem, & subrogationem tertij multiplicarentur lites, & prorogarentur cum dispendio Ecclesie, & presentati à compatrono cujus conditio, novo adversario subrogato, fieret multo deterior. Ratio Primi; quia per superadditionem presentati à compatrono nemini fit prejudicium, non ipsi presentato, cujus Jus hac variatione potius confirmatur; non etiam Ecclesie, quia sic lis non protrahitur, sed potius abbreviatur: ut adeo cesset ratio omnimoda prohibitionis; conf. debeat cessare ipsa prohibitio.

17 Quæritur 7. an lite pendente, in prejudicium alterius colligantis possit impetrari Rescriptum, vel Privilegium? R. non posse, sed impetrata, non facta mentione litis pendens pro subreptitijs, & irritis habenda sunt, ita, ut secundum illa decidi lis nequeat. Sumitur ex c. à memoria 1. & c. fin. h. tit. Habetur etiam c. causam 19. junctâ Gloss. magn. ibid. in notat. de testib. & attest. & c. dudum 31. junct. Gloss. magn. ibid. in notat. de privil. Ratio est, quia in dubio non censetur Princeps velle alterius juri prejudicare, vel statum litis mutare. Igitur ex tali Rescripto, vel privilegio procedi non potest, sed de litis pendencia certior fieri Princeps debet, & secunda ejus jussio expectanda. Conf. à pari; nam neque Lex de novo emanans extenditur ad causam litis jam motæ, seu pendens, sed ea decidi, debet secundum antiqua Jura Novell. 113. c. 1. quod Lex futuris det formam negotijs, non præteritis c. fin. de constit. ergo multo magis privilegium, quippe odiosum, & exorbitans à Juris communis dispositione restringi debet, & ita accipi, ut non deroget causæ litis pendens.

18 Proceditque hoc, etsi non ad petitionem, sed motu proprio Princeps dedisset hujusmodi privilegium; nam licet motus proprius tollat suspensionem obreptionis, non tamen extendit privilegium ultra voluntatem concedentis probabiliter præsumptam; præsumitur autem Princeps concedens privilegium concedere illud nolle in alterius prejudicium, nisi hoc specialiter exprimat. Item verisimile est, non concessurum fuisse, si scivisset litis pendenciam, ut optimè notant communiter hic DD. Ergo &c.

Intelligi autem assertio debet de privi-

legijs, & rescriptis ambitiosis ad gratiam concessis, quibus rei judicandæ forma præscribitur, aut jus partis mutatur, non verò de illis, quibus ad litem finiendam Judices invitantur; nam hæc rectè conceduntur, & admittuntur, etiam lite pendente, cum nulum partibus præjudicium afferant, ut rectè monet Gonzal. in c. fin. h. tit. n. 9.

Quæritur 8. quomodo tollatur litis pendencia? Varios modos afferunt DD. præsertim Lancellor. de attentat. lit. pend. p. 2. c. 4. Pax Jordan. l. 12. tit. 14. à n. 19. Haun. tom. 5. tit. 4. n. 302. & 720. Pirh. hic n. 2. König n. 7. Nam

1. Litis pendencia cessat per sententiam definitivam, si non tantum lata, sed etiam lapsu decendij à die latæ sententiæ in rem judicatam transferit, & executioni fuerit mandata arg. c. cum inter 13. 8. quævis de sent. & re judic. Dixi per sententiam definitivam; nam per sententiam interlocutoriam tantum lis cessat super eo articulo, super quo lata est, non autem respectu causæ principalis. Excipe, nisi talis hæc sententia interlocutoria fuerit, ut per eam Judex pronuntiaverit se esse incompetentem; tunc enim lis non amplius diceretur pendere.

2. Per cessionem, vel renuntiationem expressam ipsius actionis, vel causæ. Ut tamen litis pendencia per eam tollatur, quatuor requiruntur.

1. Ut in cessione facta sit litis mentio; nam si in ea non est facta litis mentio, cessio erit nulla, & propterea litem non extinguet. Pax Jordan. n. 24.

2. Ut cessio hæc sit acceptata à reo; potest enim reus illam respuere, & velle proferri sententiam: unde utriusque litigantis consensu fieri debet; alioquin lis non extinguetur. Jordan. l. cit. & apud hunc Rota 7. Jun. 1567.

3. Si conditionatè sit facta, opus est, ut conditio sit impleta; nam ante impletionem conditionis nihil ponit in esse juxta regulam conditionalium.

4. Si facta sit à Procuratore, fieri debet ex speciali mandato principalis; quia est quædam quasi donatio, confessio, & declaratio animi posita in voluntate domini. Si his conditionibus, & requisitis instructa sit cessio, & fiat ab eo, qui potest cedere, finitur litis pendencia, adeo, ut si Judex post ejusmodi cessionem sententiam proferat, hæc ipso Jure sit nulla, ut ex Lancelloto notat Jordan. n. 23. Proceditque hoc non solum in causis profanis, sed etiam in Beneficialibus; talis enim cessio in Beneficialibus, quamvis non inducat cessionem Juris, habet tamen vim pacti de non petendo.

3. Per cessionem, vel renuntiationem etiam tacitam, & implicitam; qualis est, si litigator acceptat Beneficium incompatible cum Beneficio litigioso, si Procuratores, quos in Curia habet, domum revocat, vel si quoscunque alios actus litis pendentiæ contrarios exercet, ex quibus appa-

rere possit de mente, & intentione dimit-
tendæ litis. Per hoc tamen solum, quod
Adversarius dicat se nolle ulterius prosecu-
i litem, aut per similia verba, præsertim pro-
lata extra Judicium, non censetur finita lis,
ut bene monet Jordan. l. cit. n. 20.
Eandem vim, quam cessio, etiam
habet transactio, quâ partes inter se
invicem componunt litem vel coram ar-
bitro, vel coram Judice.

4. Per mortem utriusque litigantis; mors
enim omnia solvit. *Novell. 22. c. 22. in princ.*
Proceditque hoc etiam in morte Civili; item
si unus moriatur, & alter cedat, vel renun-
tiet liti, ut Pax Jordan, l. cit. n. 25. notat.
Dixi per mortem utriusque; nam si unus so-
lum ex litigantibus moriatur, & alter super-
stes velit prosecui litem, & sententiam ex-
spectare, poterit.

5. Per lapsum temporis: de quo vide
Tit. 1. supra n. 79. & seqq.

6. Secundum aliquos per Desertio-
nem. Censetur autem lis deseri, si per de-
cennium Adversarius litem non sit prosecu-
tus, & ex actis constet de non jure.

7. Negligentiâ litigantium, veluti si
impetrans Beneficium post annum non ser-
vet secundam partem Regule de annali pos-
sessore; tunc enim lis dicitur extincta, adeo,
ut Ordinarius possit de Beneficio provide-
re, ut cum Rota in pluribus causis firmat
Lancellot. l. cit. n. 340.

8. Voluntate, sive autoritate Papæ,
vel alterius Principis, si causam ad se avo-
cent, & litem extinguant.

9. Denique Litis pendentiâ cessat
omnibus ijs modis, quibus lis aut omnino
finitur, aut notoriè nulla est.

TITULUS XVII.

De Sequestratione Possessionum, & Fructuum.

SUMMARIUM.

1. Sequestrationis definitio.
2. Differentia à Deposito.
3. Diviso in Voluntariam, & Necessariam.
4. 5. Prior generaliter permixta est, non poste-
rior.
6. Sequester quid?
7. Potest esse etiam Judex.
8. Nemo potest ad id compelli.
9. Deponere tamen Officium Sequestris nemo po-
test ex suo arbitrio.
10. 11. 12. 13. Res, quæ sequestrari possunt.
14. 15. 16. 17. Requisita, ut sequestrari Benefi-
cium possit.
18. 19. 20. 21. 22. 23. Casus, quibus licita est
Sequestratio.

IN Titulo priore pro Regula universali
positum est, pendente lite, nihil in-
novari debere: in præsentî Titulo uni-
versalitas ista restringitur, & lite pen-
dente ex certis causis, certisque ci-
rcumstantijs permittitur Sequestratio pos-
sessionum & fructuum.

Quæritur 1. quid sit Sequestratio?
2. Sequestratio, sive Sequestrum (nam ex
usu DD. teste Harprecht in §. præterea 3.
Instit. quib. mod. re contrah. oblig. hæc duo
nomina idem sonant) Germanicè *Hindets
legung* / seu *Pfandhaltung* est rei contro-
versa, vel fructuum ejus consensu partium,
vel auctoritate Judicis apud tertium facta de-
positio. Sive Est rei litigiosæ, & in Judi-
cium deductæ à possessore separatio, & in manus
tertij securitatis causâ legitime facta depositio.
Sumitur ex l. licet 17. princ. ff. depositi, & tra-
dunt quoad sensum DD. communiter, præ-
cipuè Host. *Summ. h. tit. n. 1.* Fermosin. in
Rubr. eod. princ. n. 4. Barbof. ad eand. rubr.

24. 25. 26. Requisita ad legitimam Sequestra-
tionem.

27. 28. 29. Effectus.

30. 31. 32. Sequester potest etiam presentare,
eligere, conferre Beneficium, si hujusmodi
Jura sibi annexa habeat res sequestrata.

33. 34. Modi, quibus Sequestrum tollitur.

35. Potest Sequestrum passus ex re Sequestrata
accipere alimenta, & sumptus litis, si aliun-
de non habeat.

36. Arrestatio quid?

37. Differentia a Sequestratione.

n. 7. Pax Jordan. l. 14. tit. 15. n. 1. Perez C.
de prohib. sequest. pecun. n. 2. Harprecht in §.
præterea 3. *Instit. pub. mod. re contrah. oblig. n.*
59. Gibalin. de rev. human. negot. l. 5. c. 2. art.
6. n. 2. Henric. Canif. hic n. 1. Pirh. n. 1.
Wiest. n. 2. Generis loco ponitur De-
positio; est enim quædam Depositii species,
& latius patet nomen Depositii, quam Se-
questrati: cætera particula differentiam tum
à Deposito, tum ab alijs explicat.

A Deposito sex potissimum modis
differt.

1. Quia Sequestratio non fit,
nisi de re litigiosa; hinc in definitione addi-
tum est Rei controversæ; at contractus
Depositii fieri potest etiam de re liquida, &
non litigiosa l. licet princ. cit.

2. Apud
Depositarium etiam unus potest deponere,
apud Sequestrum non nisi plures l. licet cit.
& l. propriè 6. ff. eod. Ratio est, quia Sequest-
rum, ut dixi, est rei controversæ; atqui so-
lum inter plures valet controversia esse. Er-
go &c.

3. Sequestratio censetur à liti-
gan-